

Sint-Maartenskerk Kortrijk
internationale orgelconcertreeks deel I
2 juni 2019
Mattijs Louwye

1. Präludium und Fuge III, op. 37 – Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847)

Zijn relatief korte leven laat zich vergelijken met een kalme bootreis over een meer met behouden thuiskomst. Levend in decennia die we tot de vroegromantiek mogen rekenen, houdt de componist die geniale toneelmuziek maakte bij Shakespeare z'n 'midzomerlijke droom', onder invloed van Goethe en Hegel, vast aan klassieke maatstaven: romantisch gekleurde harmonie en zangerige lijnen zijn in stevige vormen vervat. Tekenend voor hem was ook zijn interesse voor de muziek uit het verleden (Bach en Mozart).

Naast de zes beroemde sonates (1844-1845) liet Mendelssohn nog heel wat kleiner werk voor orgel na. Ook hier getuigen de gebruikte vormen en technieken (prelude, fuga, koraalbewerking) van zijn neoklassieke of neobarokke ingesteldheid.

Het uit te voeren paar met d (re klein) als tonaliteit kreeg een opdracht mee: "Herrn Thomas Attwood, Organisten der Königlichen Kapelle zu Londen mir Verehrung und Dankbarkeit gewidmet".

2. Canto di forza – Pēteris Vasks (°1946)

Vasks werd in Letland als zoon van een baptistische predikant geboren. In Riga studeerde hij aan de muziekschool naast viool en piano voornamelijk contrabas en werkte daarna als speler in tal van Litouwse orkesten en ensembles. Van 1973 tot 1978 studeerde hij in Riga compositie bij Valentin Utkin. In zijn composities duikt geregeld oude Letse muziek op. Als onderwerp behandelt zijn werk verder vaak de strijd tussen mens en natuur (haar schoonheid én dreiging). Zoals nogal wat componisten uit noordelijke gebieden wijst hij op het gevaar dat van het milieu kan uitgaan (o.a. de ontbossing).

Canto di forza voor 12 celli ontstond in 2004/2005 in opdracht van de 'Alte Oper' in Frankfurt.
Een bewerking voor orgel is meegenomen!

3. Elévation ou communion – Louis James Lefébure-Wély (1817-1869)

Werk van deze 150 jaar geleden overleden componist zal als een thematische rode draad in de zeven orgelconcerten weerklinken.

Deze Franse componist groeide op in een muzikaal milieu. Zijn vader was organist van de Saint-Rochkerk waar zich een Cliquotorgel (1770) bevond dat later (1840-1862) door Cavallé-Coll werd verbouwd. Zijn eerste mis speelde hij als achtjarige.

Na de dood van zijn vader in 1831 volgde hij hem als dertienjarige organist-titularis op. In juli 1835 behaalde hij de eerste prijs orgel met een examen dat bestond uit de improvisatie van een fuga en een vrij werk, beide op een gegeven thema en de begeleiding van een koraal. In 1836 begon zijn vriendschapsband met Cavallé-Coll, nog voordat deze toen 25-jarige orgelbouwer zijn eerste instrument had voltooid.

In 1847 werd Lefébure-Wely organist van de Parijse La Madeleine. Zijn faam was dermate groot dat tal van toeristen, orgelliefhebbers en vooraanstaande vreemdelingen Parijs niet verlieten voordat ze deze meester hadden horen spelen. In december 1857 legde hij dat ambt neer om zich volledig aan de compositie te wijden. Zijn opvolger was Camille Saint-Saëns. De enige contacten met het orgel waren vanaf toen de inspelingen voor Cavallé-Coll wiens favoriete organist hij was. In april 1863 nam hij de taak van organist weer op, deze keer in de Saint-Sulpicekerk als opvolger van Georges Schmitt. Hier ontwikkelde hij zich in de richting van de symfonische muziek.

De titels 'élévation' en 'communion' (tonaliteit a, la klein) verwijzen naar het gebruik om specifieke liturgische plaatsen (consecratie en communie) van passende orgelmuziek te voorzien. Dit stuk komt uit het tweede deel van *L'Organiste Moderne* (1867-1869), een in 12 'livraisons' uitgegeven collectie. De ondertitel is het citeren waard: "Ces Morceaux ont été écrits sur les Motifs improvisés aux Offices de St. Sulpice".

4. 'Morceau vivant pour une fatuité' (2018) – Ludo Geloën (°1962)

Deze compositie werd speciaal voor de 2019-orgelreeks geschreven en zal naar verhoopt een flink aantal keren worden uitgevoerd. Voor wat duiding laten we de componist zelf aan het woord.

"De titel van mijn werk 'Morceau vivant pour une fatuité' is letterlijk vertaald: levend werk voor een inbeelding, een verwaandheid.

Het is geïnspireerd op een tableau vivant, zodat het werk een levendige ode kan/mag zijn aan Lefébure-Wély. Hij was in zijn tijd een nogal flamboyante organist, een fat avant la lettre. Het werk mag/kan een levendige in- of verbeelding zijn van een verwaande heer.

Het notenmateriaal haalde ik uit de letters van zijn naam en de initialen van zijn luisterrijke voornamen. Ik ontwikkelde hiervoor een systeem waarbij alle 12 noten aan bod kunnen komen vanuit de voorhanden letters van het alfabet.

Omdat het werk als een ode is opgevat, heb ik het in een Franse stijl à la Langlais en tijdgenoten geconcipieerd. Lefébure-Wély was immers ook een voorloper van deze magnifieke orgelstijl die vanaf 1850 tot heden de orgelcompositie (zeker in Frankrijk) nog steeds bepaalt."

5. Orgelfuge g-moll nach BWV 578 – Liselotte Kunkel (°1975)

Vorig jaar hoorden we hier vanuit de vaardige vingers van Nederlander Ab Weegenaar al Kunkels 'Sing on'. In Wikipedia tref je haar als Lilo Kunkel aan. Deze organiste studeerde kerkmuziek en muziektheorie aan de Hochschule für Musik in Würzburg waar ze sinds 2003

zelf muziektheorie doceert. In datzelfde jaar promoveerde ze met een studie over de klavierliederen van Max Reger. Zij organiseert regelmatig ateliers over jazz op kerkorgel.

De orgelfuga van Bach die de Duitse heeft geïnspireerd, is vrij bekend en geliefd vooral wegens haar zo expressief declamerend thema. Krijgen we er een jazzversie van te horen?

6. 'Pièce de fantaisie' (2016-2017) – Lieselotte Crols (°1993)

Het werk van de jonge gedreven componiste fungeerde vorig jaar als rode draad in de concertreeks.

Lieselotte, in Herentals geboren, startte op vierjarige leeftijd met lessen altviool volgens de Suzuki-methode bij Kortjakje vzw in Booischot. Nog heel jong volgde zij internationale Suzuki workshops in België, Finland en het Verenigd Koninkrijk. Ze zette haar altvioolstudies verder aan de Stedelijke Muziekacademie van Lier en de Kunsthumaniora in Antwerpen.

In juni 2016 behaalde zij haar bachelordiploma altviool aan het conservatorium van Antwerpen in de klas van Leo De Neve. Momenteel zet ze haar masterstudies verder aan het conservatorium van Brussel in de altvioolklas van Tony Nys en volgt ze compositie bij Jurgen De Pillecyn. **klopt dat laatste nog? actualiseren?**

Voor informatie over het 'fantasiestuk' citeren we zinnen van Lieselotte zelf.

"Pièce de Fantaisie is een homogeen orgelwerk bestaande uit drie contrasterende delen: *Quasi recitativo, Mesto* en *Leggiero ma energico*.

Voor inspiratie zorgden de *24 Pièces de Fantaisie* van Louis Vierne, alsook de symfonische schrijfwijze van Charles-Marie Widor.

Het eerste deel heeft een improvisatorische aard en is grillig van structuur. Een uitgesponnen triller vloeit vlekkeloos over in het langzame deel. Typerend daarin is het klagende Seufzer-motief (een zuchtfiguur) in het pedaal en de linkerhand; daarboven ontvouwt zich een prachtige cantabile-melodie. Het laatste deel, een reusachtige finale, heeft een ritmische cel als basisidee en maakt handig gebruik van snelle klavierwissels. Het herinnert aan de virtuoze toccata's van Widor en Vierne.

De compositie werd geschreven met als ideaal voor ogen de enorme klankenrijkdom van het Franse symfonische orgel. Het Schyvenorgel van de Kortrijkse Sint-Maartenskerk leent zich uitstekend voor dergelijke muziek. Men kan de compositie als cyclisch beschouwen, omdat er over de delen heen ritmische motieven en harmonische akkoorden onder andere gedaanten hergebruikt worden."

7. 'Danza delle ore' uit 'La Gioconda' (1876) – Amilcare Ponchielli (1834-1886)

De Italiaan Ponchielli betrad al als negenjarige het conservatorium van Milaan waar hij aan het eind van zijn leven, vanaf 1880, een geliefd compositieleraar zou worden. Hij werd organist en tweede kapelmeester (theater) in Cremona. Daarna volgden functies in Piacenza (dirigent van een harmonieorkest) en Bergamo (domkapelmeester).

De 'dans van de uren' is een uiterst geliefde balletscène uit de 4de akte van zijn opera 'La Gioconda'. Uiteraard horen we nu een bewerking voor orgel.

volgende concerten in juni
zondag 16 en 30 juni om 16.30 uur
Jan Hage (NL) en David Roman (F)

www.orgelkringkortrijk.com

